

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi nuorisorangaistuksen kokeilemisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 109/1996 vp laiksi nuorisorangaistuksen kokeilemisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Eduskunta, jolle lakivaliokunta on

antanut asiasta mietintönsä n:o 16/1996 vp, on hyväksynyt seuraavat lait, joista ensimmäisen valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa säädetyn käsittelyn jälkeen:

Laki

nuorisorangaistuksen kokeilemisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrätyl-
lä tavalla, säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Espoon, Helsingin, Joensuun, Tampereen, Turun, Vaasan ja Vantaan käräjäoikeuksissa ratkaistavissa rikosasioissa.

Lain 12 §:n 1 momenttia sovelletaan kuitenkin kaikissa käräjäoikeuksissa.

Lakia sovelletaan myös ratkaistaessa sen soveltamisalaan 1 momentin mukaan kuuluvia asioita hovioikeuksissa tai korkeimmassa oikeudessa.

2 §

Nuorisorangaistus

Nuorisorangaistus koostuu nuorisopalvelusta ja valvonnasta.

Nuorisopalvelua tuomitaan vähintään 10 ja enintään 60 tuntia. Nuorisopalvelu käsittää valvonnan alaisena tehtävää säännöllistä, palkatonta työtä sekä ohjauksen alaisena suoritettavia sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä.

Valvontaan tuomitaan vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään yhdeksi vuodeksi. Valvonta-aika alkaa toimeenpanosuunnitelman vahvistamisesta.

Nuorisorangaistuksen toimeenpanosta vastaa Kriminaalihuoltoyhdistys.

3 §

Nuorisorangaistukseen tuomitseminen

Alle 18-vuotiaana tehdystä rikoksesta voidaan tuomita nuorisorangaistukseen, jos sako-
koa on rikoksen vakavuus ja tekoon liittyvät olosuhteet huomioon ottaen pidettävä riittä-
mättömänä rangaistuksena eivätkä painavat syyt vaadi ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitsemista.

Samalla kertaa tuomitavista rikoksista tuomitaan vain yksi nuorisorangaistus. Tuomio-
istuun voi myös tuomita osasta rikoksia nuorisorangaistuksen sekä osasta sakkorangaistuksen.

Ennen nuorisorangaistuksen tuomitsemista vastaajaa on henkilökohtaisesti kuultava.

4 §

Täytäntöönpanon aloittaminen

Nuorisorangaistuksen täytäntöönpano on aloitettava viipymättä tuomion tultua täytäntöönpanokelpoiseksi.

Nuorisorangeistuksen täytäntöönpano voidaan tuomitun suostumuksella aloittaa ennen kuin tuomio on saanut lainvoiman, jos tuomittu on tyytynyt ratkaisuun siltä osin kuin hänet on tuomittu nuorisorangeistukseen.

Jos nuorisorangeistuksen täytäntöönpano on tuomitun suostumuksella aloitettu ennen kuin tuomio on saanut lainvoiman ja rikoksesta myöhemmin tuomitaan muuhun rangaistukseen, on rangaistuksesta vähennettävä jo täytäntöönpantua nuorisorangeistusta vastaava kohtuullinen määrä.

Nuorisorangeistus raukeaa, jollei sen täytäntöönpano ole alkanut kolmen vuoden kulluttua lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä.

5 §

Useamman nuorisorangeistuksen täytäntöönpano

Jos useammalla nuorisorangeistuksella on osittain yhteinen valvonta-aika, valvonta päättyy pisimpään voimassa olevan ajan päättyessä. Nuorisopalvelutunnit lasketaan täytäntöönpantaessa yhteen. Enimmäismäärä on kuitenkin 80 tuntia.

6 §

Toimeenpanosuunnitelma

Kriminaalihuoltoyhdistys, tuomitun asuinpaikkakunnan sosiaalilautakunta ja tuomitulle määrätty valvoja laativat nuorisorangeistuksen toimeenpanosuunnitelman, jonka Kriminaalihuoltoyhdistys vahvistaa. Suunnitelmaa voidaan vain erityisistä syistä muuttaa vahvistamisen jälkeen.

Suunnitelmaa laadittaessa tai muutettaessa on tuomittua henkilökohtaisesti kuultava.

7 §

Nuorisorangeistukseen tuomitun velvollisuudet

Nuorisorangeistukseen tuomitun on noudatettava toimeenpanosuunnitelmaa ja sen nojalla annettuja määräyksiä. Hänen tulee olla suunnitelmassa määrättyllä tavalla säännöllisesti yhteydessä valvojaan ja suorittaa saamansa tehtävät.

Tuomitulle, joka menettelee vastoin toimeenpanosuunnitelmaa tai sen nojalla annettuja määräyksiä, on Kriminaalihuoltoyhdistyksen annettava kirjallinen huomautus.

8 §

Valvoja

Valvojan määrää Kriminaalihuoltoyhdistys. Valvojan tulee huolehtia toimeenpanosuunnitelman noudattamisesta. Hänen tulee myös tukemalla ja ohjaamalla tuomittua pyrkiä edistämään tämän mahdollisuuksia selviytyä tekemättä uusia rikoksia.

9 §

Nuorisorangeistuksen suorittaminen

Nuorisopalvelu on suoritettava tuomioistuimen määräämän valvonta-ajan kuluessa. Jos nuorisopalvelun suorittaminen ei tässä ajassa muusta kuin 10 §:n 1 momentissa mainitusta syystä ole mahdollista, Kriminaalihuoltoyhdistys voi pidentää valvonta-aikaa yhteensä enintään kolmella kuukaudella. Jos nuorisopalvelun suorittaminen ei edellä tarkoitettua syystä ole mahdollista Kriminaalihuoltoyhdistyksen pidentämässä ajassa, tuomioistuin voi pidentää valvonta-aikaa enintään kuudella kuukaudella tai erityisestä syystä katsoa rangaistuksen kokonaan suoritetuksi.

Jos Kriminaalihuoltoyhdistys haluaa saattaa valvonta-ajan pidentämistä koskevan asian tuomioistuimen käsiteltäväksi, sen on laadittava asiasta selvitys viralliselle syyttäjälle. Virallisen syyttäjän tulee viipymättä saattaa asia tuomitun asuinpaikan käräjäoikeuden tai sen tuomioistuimen käsiteltäväksi, joka ensimmäisenä oikeusasteena on ratkaissut nuorisorangeistukseen johtaneen rikosasian.

Käräjäoikeus on päätösvaltainen käsitellessään 1 momentin mukaista asiaa myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Tuomioistuimen on varattava vastaajalle tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Tuomiota julistettaessa poissa olleelle vastaajalle on välittömästi ilmoitettava asian päättymispäivä ja tuomioistuimen ratkaisu sekä lähetettävä muutoksenhakuohjeet. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään.

10 §

Ehtojen rikkomisen käsittely

Jos nuorisorangaistukseen tuomittu ei aloita nuorisopalvelun suorittamista taikka jättää suorittamisen kesken tai muuten vakavasti rikkoo toimeenpanosuunnitelman ehtoja, Kriminaalihuoltoyhdistyksen on viipymättä laadittava selvitys asiasta viralliselle syyttäjälle. Samalla Kriminaalihuoltoyhdistys voi kieltää nuorisopalvelun aloittamisen tai keskeyttää sen.

Jos virallinen syyttäjä katsoo tuomitun menetelleen 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, hänen tulee viipymättä saattaa asia tuomitun asuinpaikan käräjäoikeuden tai sen tuomioistuimen käsiteltäväksi, joka ensimmäisenä oikeusasteena on ratkaissut nuorisorangaistukseen johtaneen rikosasian.

11 §

Ehtojen rikkomisen seuraamukset

Jos tuomioistuin toteaa tuomitun menetelleen 10 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, se voi:

- 1) määrätä hänen valvonta-aikaansa pidennettäväksi enintään yhdellä vuodella; tai
- 2) tuomita hänet rangaistukseen, joka vastaa nuorisorangaistuksesta suorittamatta jäänyttä osaa.

Jos valvonta-aikaa on pidennetty ja tuomittu edelleen menettelee 10 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, tuomioistuin voi määrätä hänet 1 momentin 2 kohdan mukaiseen seuraamukseen. Asia saatetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi siten kuin 10 §:ssä säädetään.

Tuomioistuimen on varattava vastaajalle tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Tuomiota julistettaessa poissa olleelle vastaajalle on välittömästi ilmoitettava asian päättymispäivä ja tuomioistuimen ratkaisu sekä lähetettävä muutoksenhakuohjeet. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetään.

Valitus, jolla haetaan muutosta tuomioistuimen tämän pykälän perusteella antamaan ratkaisuun, on käsiteltävä kiireellisenä.

12 §

Yhteisen rangaistuksen määrääminen

Jos nuorisorangaistukseen tuomittu olisi tuomittava ehdottomaan vankeusrangaistukseen ennen nuorisorangaistuksen tuomitsemista tehdystä rikoksesta taikka nuorisorangaistuksen tuomitsemisen jälkeen mutta ennen valvonta-ajan päättymistä tehdystä uudesta rikoksesta, voidaan hänet tuomita tästä rikoksesta ja nuorisorangaistukseen johtaneesta rikoksesta yhteiseen vankeusrangaistukseen. Yhteisestä vankeusrangaistuksesta on vähennettävä jo täytäntöönpanut nuorisorangaistusta vastaava kohtuullinen määrä.

Kun yhteinen vankeusrangaistus on 1 momentin mukaan tuomittu, Kriminaalihuoltoyhdistyksen on muutoksenhausta huolimatta heti keskeytettävä nuorisorangaistuksen täytäntöönpano. Kriminaalihuoltoyhdistys voi keskeyttää nuorisorangaistuksen täytäntöönpanon myös, jos se saa viralliselta syyttäjältä ilmoituksen, että nuorisorangaistukseen tuomittua tullaan syyttämään rikoksesta, joka syyttäjän arvion mukaan voi johtaa 1 momentissa tarkoitettuihin yhteisen vankeusrangaistuksen tuomitsemiseen.

Eri aikoina tuomituista nuorisorangaistuksista ei saa jälkikäteen määrätä yhteistä nuorisorangaistusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua vähentämistä varten virallisen syyttäjän on toimitettava tuomioistuimelle selvitys siitä, kuinka paljon jo tuomittua nuorisorangaistusta on ehditty panna täytäntöön.

13 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Sitä sovelletaan vain lain voimaantulon jälkeen tehtyihin rikoksiin.

Laki on voimassa vuoden 1999 loppuun, minkä jälkeenkin sovelletaan lain 12 §:n 1 momenttia ja rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä. Lakia sovelletaan myös vuoden 1999 jälkeen käsiteltäessä 1 §:n mukaan lain soveltamisalaan kuuluvia asioita hovioikeuksissa ja korkeimmassa oikeudessa.

Laki

rikoslain voimaannemmisesta annetun asetuksen 15 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikoslain voimaannemmisestä 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun asetuksen 15 a §, sellaisena kuin se on 23 päivänä maaliskuuta 1990 annetussa laissa (301/90), seuraavasti:

15 a §

Jollei tärkeä yleinen tai yksityinen etu muuta vaadi, virallinen syyttäjä saa sen lisäksi, mitä 15 §:n 2 momentissa säädetään, jättää syytteen ajamatta, milloin:

1) oikeudenkäyntiä ja rangaistusta on pidettävä kohtuuttomina tai tarkoituksettomina ottaen huomioon tekijän ja asianomistajan välillä saavutettu sovinto tai muu tekijän toiminta rikoksensa vaikutusten estämiseksi tai poistamiseksi, tekijän henkilökohtaiset

olot, rikoksesta tekijälle aiheutuvat muut seuraukset, sosiaali- ja terveydenhuollon toimet tai muut seikat; taikka

2) rikos ei yhteisen rangaistuksen määräämistä koskevien säännösten johdosta ollenaisesti vaikuttaisi kokonaisrangaistuksen määrään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Laki

rikoslain 3 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain 3 luvun 5 §:n 3 momentti ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 luvun 5 §:n 3 momentti 23 päivänä maaliskuuta 1990 annetussa laissa (302/90) ja 11 § 2 päivänä heinäkuuta 1973 annetussa laissa (577/73), seuraavasti:

3 luku

Perusteista, jotka poistavat teon rangaistavuuden tai sitä vähentävät

5 §

Tuomioistuimien saa jättää rangaistuksen tuomitsematta, milloin:

1) rikosta on sen haitallisuus tai siitä ilmenevä tekijän syyllisyys huomioon ottaen pidettävä kokonaisuutena arvostellen vähäisenä;

2) rikosta on tekoon tai tekijään liittyvistä erityisistä syistä pidettävä anteeksiannettavana;

3) rangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon tekijän ja asianomistajan välillä saavutettu sovinto tai muu tekijän toiminta rikoksensa vaikutusten estämiseksi tai poistamiseksi tai sen selvittämisen edistämiseksi, tekijän henkilökohtaiset olot, rikoksesta tekijälle aiheutuvat muut seuraukset, sosiaali- ja terveydenhuollon toimet tai muut seikat; taikka

4) rikos ei yhteisen rangaistuksen määräämistä koskevien säännösten johdosta olen-

naisesti vaikuttaisi kokonaisrangaistuksen määrään.

11 §

Jos määräaikainen vankeusrangaistus tuomitaan teosta, jonka johdosta rikoksen tehnyt on ollut vapautensa menettäneenä yhtäjaksoisesti vähintään yhden vuorokauden, tuomioistuimen on vähennettävä rangaistuksesta vapaudenmenetystä vastaava aika tai katsottava vapaudenmenetys rangaistuksen täydeksi suoritukseksi. Samoin on meneteltävä silloin, kun vapaudenmenetys on aiheutunut muun saman asian yhteydessä syytteen tai valmistavan tutkinnan kohteena olleen rikoksen tai oikeuteen tuotavaksi määrätyn vastaajan säilönöttämisen johdosta. Jos rangaistukseksi tuomitaan sakko tai nuorisorangaistus, vapaudenmenetys on kohtuullisessa määrin, sakosta kuitenkin vähintään vapaudenmenetystä vastaavan ajan pituisena, otettava huomioon vähennyksenä tai katsottava rangaistuksen täydeksi suoritukseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 _____ .

Laki

rikosrekisterilain 2 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1993 annetun rikosrekisterilain (770/93) 2 §:n 1 momentti ja 10 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa (1639/95) ja 10 §:n 1 momentti osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla, seuraavasti:

2 §

Tuomioistuinten ilmoitusten perusteella rikosrekisteriin merkitään tiedot ratkaisuista, joilla henkilö on Suomessa tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, yhdyskuntapalveluun, ehdolliseen rangaistukseen, oheissakkoon, nuorisorangaistukseen, nuorisorangaistuksen sijasta sakkoon, viraltapanoon tai jätetty rikoslain 3 luvun 3 §:n nojalla rangaistukseen tuomitsematta. Rikosrekisteriin ei kuitenkaan merkitä tietoja sakon muuntorangaistuksesta eikä siviilipalveluslain (1723/91) nojalla tuomitusta vankeusrangaistuksesta. Rikosrekisteriin merkitään myös tiedot ratkaisuista, joilla oikeushenkilö on tuomittu yhteisösakkoon.

kosta, nuorisorangaistuksesta, nuorisorangaistuksen sijasta tuomitusta sakosta, viraltapanosta ja yhteisösakosta viiden vuoden kuluttua,

2) ehdottomasta, enintään kahden vuoden vankeusrangaistuksesta ja yhdyskuntapalvelurangaistuksesta kymmenen vuoden kuluttua sekä

3) ehdottomasta, yli kahden ja enintään viiden vuoden vankeusrangaistuksesta sekä rikoslain 3 luvun 3 §:n nojalla rangaistukseen tuomitsematta jättämisestä kahdenkymmenen vuoden kuluttua

lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä.

10 §

Rikosrekisteristä poistetaan tieto
1) ehdollisesta rangaistuksesta, oheissa-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Laki

rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista 21 päivänä joulukuuta 1973 annetun lain (935/73) 8 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 27 päivänä maaliskuuta 1992 annetussa laissa (273/92), seuraavasti:

8 §

Tämän lain nojalla korvataan lisäksi esinevahinko, jonka yhdyskuntapalveluun tai nuorisorangaistukseen tuomittu on aiheuttanut palvelupaikan järjestäjälle tai sivulliselle suorittaessaan yhdyskuntapalveluun tai nuorisopalveluun kuuluvaa työtä tai tehtävää. Palvelupaikan järjestäjälle korvataan myös

se, mitä tämä on joutunut sivulliselle vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:n 3 momentin perusteella maksamaan yhdyskuntapalveluun tai nuorisopalveluun kuuluvaa työtä tai tehtävää suorittaessa aiheutetusta vahingosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Laki

eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta 30 päivänä joulukuuta 1946 annetun lain (894/46) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 14 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1106/90), seuraavasti:

1 §

Tätä lakia sovelletaan myös henkilöön, joka laitoksessa pitämisen sijasta on määrätty tai sijoitettu työhön laitoksen ulkopuolelle taikka suorittaa yhdyskuntapalveluun tai

nuorisopalveluun kuuluvaa työtä tai tehtävää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1996

